

HØRING: NOU 2014:9 NY ADOPSJONSLOV – REF 14/3734 2

Vi viser til brev av 04.12.2014 fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD) hvor Adopterte inviteres til å inngi høringstilsvar vedrørende Adopsjonslovutvalgets fremlegging av sin utredning NOU 2014:9 Ny adopsjonslov av 14. oktober 2014. Adopterte har følgende synspunkter:

Vår forening er i all vesentlighet svært fornøyd med rapporten Adopsjonslovutvalget har lagt frem, inkludert selve lovforslaget. Imidlertid har vi noen kommentarer til enkelte av paragrafene.

§ 1 Lovens formål

Etter Adoptertes oppfatning er det en styrke at lovforslaget inneholder en klart definert formålsparagraf, at alt er samlet i en lov og at lovforslaget har fått en pedagogisk tilnærming til fagfeltet adopsjon.

§ 3 Hensynet til barnet beste

Vår forening har siden oppstarten i 2008 gjentatte ganger og i ulike fora gitt klart uttrykk for at begrepet "Barnets beste" er svært problematisk i og med at begrepet fortsatt ikke er presist definert. Foreningens klare holdning er at forutsetningen for å kunne komme frem til en mest mulig presis definisjon av begrepet er at det gjennomføres et forskningsprosjekt på den store gruppen norskadoptertes oppvekst- og livsvilkår¹.

Adopterte arrangerer flere medlemstreff i året og vi har et lukket medlemsforum på våre hjemmesider. Det vi ser av de mange og omfangsrrike innleggene er at å være adoptert har hatt til dels store konsekvenser for den enkelte, uavhengig av adoptivforeldrenes skikkethet og omsorgsevne. Denne kunnskapen må komme fremtidige generasjoner adoptivbarn til gode, da i form av systematisk forskning. "Barnets beste" må defineres ut fra barnets perspektiv og behov, ikke de voksnes perspektiv og behov.

Da Adopsjonsutvalget la fram sin rapport 29. september 2009 (NOU - 2009:21) ble det i kapittel 2.5.1 Kunnskaps- og forskningsstatus uttalt:

¹ I Hognestad og Steenberg: "Adopsjonsloven. Kommentirutgave" (2000) er det på s. 51 sagt at pr. september 2000 var det registrert ca 60 000 adopsjoner i Norge. Av disse var ca 14 000 adopsjon av utenlandske barn (internasjonale adopsjoner). Oppgradert med tall fra Statistisk Sentralbyrå pr. utgangen av 2013 blir det samlede antallet ca 68 600, adopsjoner fordelt på ca 48 600 norske adopsjoner og ca 20 000 adopsjoner av utenlandsk barn (internasjonale adopsjoner). Det er dessverre en god del mørketall når det gjelder statistikk over norske adopsjoner, særlig fra de første par årtiene etter at 1917-loven trådte i kraft, selv om mye oppryddingsarbeid er blitt gjort. Adopsjoner ble først fra 1960 registrert sentralt i Statistisk Sentralbyrå. Stebarnsadoptsjoner av mindreårige utgjør i dag den største gruppen nasjonale adopsjoner i Norge. Disse kan reise flere dilemmaer og kan være konfliktfylte (ref NOU 2009:21 kap. 9.4)

"Forskning på adopsjoner i Norge har hovedsakelig vært fokusert mot internasjonale adopsjoner. [...] Det er imidlertid påfallende at det ikke kan vises til forskningsprosjekter av større omfang på dette feltet (norskadopterte)".

§ 4 Grunnleggende krav til adopsjonssøkeren

Vår forening er svært fornøyd med lovutvalgets forslag her og i særdeleshet forslaget om adopsjonsforberedende kurs. Adopterte ønsker å fremme samme krav til kursinnhold her som vi gjorde i forbindelse med høringen til ny forskrift om "Forhåndssamtykke til adopsjon av barn fra utlandet – Adopsjonsforberedende kurs"

Det er Adoptertes klare holdning at adopsjonsforberedende kurs må gjøres obligatoriske slik det er i Danmark, Sverige og Nederland. Kurset bør også gjennomgås før forhåndssamtykke til adopsjon gis. Å adoptere er en svært dyptgripende handling og adoptivforeldrene må kjenne alle konsekvenser av disse beslutningene. Jfr uttalelse fra våre medlemmer: *" Adopsjon er gjerne siste utvei til å få barn og det å adoptere er ikke det samme som å få egne barn"*

Det mest vesentlige elementet i kursinnholdet må være hensynet til adoptivbarnet. Motiv for å adoptere bør derfor knyttes tett opp mot *hvordan det er å være adoptert*. Personer som selv er adoptert må informere på kurset og vår forening stiller mer enn gjerne vår kompetanse til disposisjon. Innenfor barnevernet blir det nå tatt i bruk såkalte «*Barnevernsproffer*», altså personer som selv har vært under barnevernets omsorg. Vår forening ser klart nødvendigheten av å opprette en parallell ordning der adopterte selv blir lyttet til som eksperter på adopsjon, gjerne kalt «*Adopsjonsproffer*».

Et av temaene i kurspakken for utenlandsadopsjoner kalles livet som adoptivfamilie. I samme kontekst må temaet *livet i en adoptivfamilie* inn som en like naturlig del. Disse to temaene kan ved første øyekast se nærmest identiske ut, men de kan meget lett være motsatser.

Følsomme problemstillinger som at *søker forstår at adoptivbarnet ikke er en erstatning for egne barn eller en erstatning for infertilitet* bør også inn som tematikk.

§ 5 Krav om ekteskap og samboerskap

Adopterte opplever forslaget om at en ektefelle/samboer kan adoptere alene selv om ektefellen/samboeren har en alvorlig psykisk lidelse som særdeles problematisk. Flere av våre medlemmer har til fulle fått oppleve utryggheten ved å vokse opp i adoptivfamilier der en eller begge adoptivforeldrene har hatt psykiatriske diagnoser og/eller åpenbare psykiske lidelser. Oppveksten har til dels fått fatale konsekvenser for oss barna, med selvmord/selvmordsforsøk, rusavhengighet, andre psykiske vansker og tidlig uførhet.

Behovet for forskning med henblikk på klare definisjoner av begrepet "Barnets beste" kommer til fulle inn her og vi voksne adopterte med stor innsikt og evne til refleksjon over egen oppvekst og historie må bli lyttet til.

§ 10 Forbud mot vederlag

Vår forening opplever forslaget om en slik paragraf som særdeles viktig. En stor del av vår medlemsmasse er født på private fødestuer og bortadoptert via private adopsjonsformidlere. For at ikke tidligere tiders virksomhet skal kunne gjenta seg vil det være nødvendig å dokumentere virksomheten til alle disse private adopsjonsaktørene².

§ 14 Adopsjon av spedbarn som er frigitt til adopsjon

Etter Adoptertes mening er forslaget om at Departementet skal utpeke ett regionkontor i Barne-, ungdoms- og familieetaten til å behandle saker om adopsjon av spedbarn som er frigitt til nasjonal adopsjon som viktig. På denne måten forebygges blant annet problemstillinger knyttet opp mot habilitetsspørsmål.

§ 26 Besøkskontakt mellom adoptivbarnet og dets opprinnelige foreldre

Adopterte er usikre på hva denne paragrafen innebærer, men for vår organisasjon gir forslaget assosiasjoner til tidligere tiders "Svake adopsjoner". Med god grunn ble denne adopsjonsformen forbudt ved lovendring i 1965. Vi viser også til NOU 2014:9 punkt 10.2.5 s 145 flg³.

§ 29 Oppfølging i 3 år etter en adopsjon

Denne paragrafen gjelder familier som har adoptert barn fra utlandet, men etter vårt syn bør dette også gjelde nasjonale adopsjoner, inklusiv mindreårige adoptert ved stebarnsadoptasjon og fosterbarnsadoptasjon. Imidlertid er vi svært glade for at departementet definerer hvilke krav som skal stilles til rådgivning, hva denne skal

² Dette er en del av Norges historie som det er forsket svært lite på. Vi kjenner kun til en masteroppgave fra UiO, en bok om privat jordmorpraksis, en oppgave om mødre hjem i Telemark og en større artikkelserie i Bergens Tidende våren 2012.

Historiker Liv Thoring er den første som har fått tilgang til Oslo Helseråds adopsjonsarkiv. I hennes oppgave kan man finne flere ting som tilsier at det er påkrevet med videre forskning. Liv Thoring: **Enslige mødre og anonym adopsjon i Norge 1945 – 1965** med linjer fram til ca. 1990 Masteroppgave i historie, Institutt for arkeologi, konservering og historie (IAKH), Universitetet i Oslo, høsten 2008

Sigrun Hvalvik og Ellinor Young: **"Et sted hvor hun kan finne seg til rette og bo..." Om ugifte mødre og fødehjem i Telemark i perioden 1916-1965** Høgskolen i Telemark, Avdelingen for helse- og sosialfag, Porsgrunn 2006.

Bjørn Steinar Meyer: **Mødre uten barn**, Valdisholm, 2007

Bergens Tidende, Adopsjon, artikkelserie, 24.03.2012 – 28.04.2012.

³ Foreningen er innforstått med at § 26 i utkastet ikke kan fjernes eller endres uten at også barnevernsloven § 4 – 20 a også blir endret eller fjernet

inneholde, hvilket omfang den skal ha og hvilke myndigheter som skal administrere rådgivningen.

Forøvrig tillater vi oss å gjenta noen av synspunktene fra høringen om forskriften til "Forhåndssamtykke til adopsjon av barn fra utlandet" - *Krav til oppfølging fra bostedskommunen: etablering av ansvarsgruppe rundt barnet. Hyppigere besøk ved helsestasjon/veiledning av foreldrene når det gjelder tilknytning og det å forstå barnet/være åpen mot barnet. Gi barnet verktøy for å håndtere egen historie. Lære adoptivforeldrene grunnen til atferden – mestringsteknikk hos barnet. Oppnevne tilsynsfører som skal gjennomføre samtaler med barnet.*

§ 32, 33, 35 Forbud mot adopsjonsformidling/Tillatelse til å drive adopsjonsformidling/Forbud mot urettmessig vederlag ved formidling av adopsjoner

Disse tre paragrafene gjelder utenlandsadopsjoner, men med referanse til det vi har påpekt under punktet paragraf 10 anser vi det som særdeles viktig at denne tematikken er tatt inn i lovforslaget.

§ 42 Adoptivbarnets rett til opplysninger

Av alle henvendelser Adopterte får, er henvendelser vedrørende rettigheter til opplysninger i klart flertall. I tillegg til skriftlig informasjon om retten til innsyn etter både adopsjonsloven og forvaltningsloven § 18 og 19 må informasjonen også gjelde helseopplysninger. I forbindelse med sykdom og/eller svangerskap blir vi spurt om sykdommer i familien, men uten av vi kan svare. Denne muligheten må lovfestes i den nye adopsjonsloven og den må få tilbakevirkende kraft.

§ 43, 52 Innsyn i adopsjonssaker/Overgangsregler

For våre medlemmer er denne paragrafen av særdeles stor viktighet. Imidlertid ønsker vi oss følgende ordlyd: - ***Lever ikke adoptivbarnet, eller er adoptivbarnet grunnet helsemessige og/eller psykososiale årsaker selv ikke i stand til å innhente opplysninger, kan dets etterkommere i rett nedstigende linje få opplyst hvem de opprinnelige foreldrene til adoptivbarnet er.***

Med bakgrunn i alle henvendelsene om innsynsrett vår forening får, stiller vi spørsmål om ikke loven bør ha tilbakevirkende kraft også når det gjelde paragraf 42 siste avsnitt, annet ledd.

Adopterte

Adopterte

Forening for adopterte i Norge

§ 50 Straff

I det vi viser til det vi har poengtert i tilknytning til § 10 og § 32,33, 35 ser vi det som særdeles viktig og positivt at straffesanksjoner har blitt tatt med i lovforslaget. - *Det eneste sikre med historien er at den har en lei tendens til å gjenta seg.*

På vegne av Adopterte, Marilyn Førstund, leder